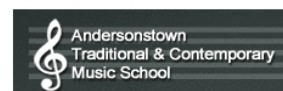

Comharchumann Forbartha Ghaoth Dobhair

An Chrannóg, Srath na Corcrach, Doirí Beaga, Leitir Ceanainn, Tír Chonaill
Fón: 074 95 32208 • cfgd@eircom.net • www.crannog.ie

Fidil

Tosaitheoirí

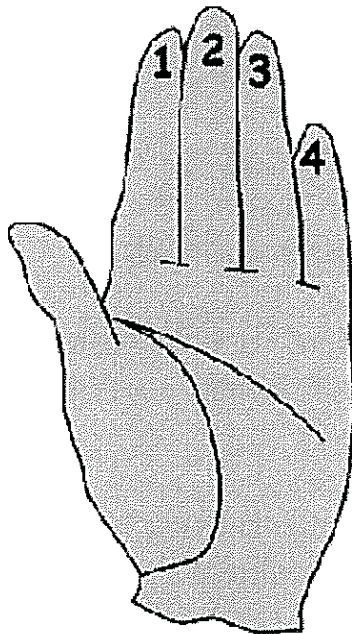
Clár

An dóigh le haire a thabhairt don fhidil	3
Méarú an chéad suímh (ó http://www.learningviolin.com)	4
An dóigh le greim a choinneáil ar an bhogha agus ar an fhidil (ó http://www.learningviolin.com)	5-6
Teicníc an bhogha agus cúrsaí fuaime	7
Drighligh, Drighligh (Twinkle Twinkle Little Star)	8
Mary Had a Little Lamb	8
Fonn- Eleanór A Rún (Eileen Aroon)	8
Polca Ryan (Ryan's Polka)	9
Fonn- An Ghaoth Aneas (South Wind)	9
Polca- Óró Sé Do Bheatha 'Bhaile	10
Polca- Ionnsaí na hInse (Siege of Ennis)	10
Máirseáil- Rodaí Mac Corlaí (Roddy McCorley)	11
Máirseáil- Fáinne Geal an Lae (Dawning of the Day)	11
Port- The Lilting Banshee	12
Polca- An Cailín Spáinneach (The Spanish Lady)	12
Polca- I'll Tell Me Ma	13
Fonn- Gort na Saileán (Sally Gardens)	13
Sleamhnán- Going to the Well for Water	14
Máirseáil- Spancil Hill	15
Máirseáil- An Drúcht Geal Ceo (The Foggy Dew)	15
Fonn- Buachaill Ón Éirne	16
Port- Téir Abhaile Riú	16
Nótaí maidir le Léamh an Cheoil	17

An dóigh le haire a thabhairt don fhidil

- 1.** Is uirlis thar a bheith fíneálta í an fhidil agus caithfear aire mhaith a thabhairt di i gcónaí.
- 2.** Ná lig don fhidil titim nó ná buail in éadan aon rud í.
- 3.** Ná lig do dhuine ar bith lámh a chur ar an fhidil.
- 4.** Coinnigh an fhidil glan. I ndiaidh duit a bheith ag seinm, déan an sean roisin a ghlanadh den fhidil agus de na sreanga le bratóg thirim.
- 5.** Tóg agus coinnigh greim ar an fhidil ag muineál na fidle agus déan iarracht gan do lámh a chur ar chorp na huirlise mar go bhfágfaidh sé smáil ar an vearnaís agus beidh an uirlis níos deacra a ghlanadh dá bharr. (Ná cur do lámh ar aon pháirt den uirlis taobh amuigh den mhuineál agus sreanga).
- 6.** Ná bíodh an boghribe rótheannta. Scaoil an boghribe i ndiaidh duit a bheith ag seinm. Muna ndéanann tú é seo, caillfidh an bogha a lingeacht.
- 7.** Ná bain de ghruaig an bhogha in am ar bith. Fágfaidh seo brat bhealaidh agus ní bheidh an roisin ábalta greamú di.
- 8.** Ná suí nó seas ar an fhidil, fiú nuair atá sí sa chás.
- 9.** Ná scaoil nó teann na sreanga. Ba cheart go gcoinneofar an fhidil i dtiúin trí úsáid a bhaint as na socraitheoirí ar dhroichead na fidle. Muna bhfuil tú eolach ar an dóigh leis an fhidil a tiúnáil, faigh teagascóir le é a dhéanamh duit.

Méarú an chéad suímh

Tagann gach méar atá ar an lámh chlé (taobh amuigh den ordóg) le huimhir amháin. Tugann an uimhir le fios duit an mhéar a úsáidtear do nóta áirithe.

- 0= Sreang shaor (gan mhéar)
- 1= Corrmhéar
- 2= An Mhéar Fhada
- 3= Méar an Fhainne
- 4= Lúidín

An Lámh Chlé

G D A E Sreang Shaor

				Méar	Céim
A	E	B	F#	1	Céim
					Céim
B	F#	C#	G#	2	Leathchéim
C	G	D	A	3	Leathchéim
D	A	E	B	4	Leathchéim

Bíonn céim nó leathchéim idir dhá nóta.

Tá céim ar mhéid orlaigh, sin má tá fidil lánmhéide á seinm agat. Má tá leathchéim i gceist, beidh na méara buailte ar a chéile (is treoir gharbh í seo ná braitheann sé ar mhéid do mhéara)

Méarchlár

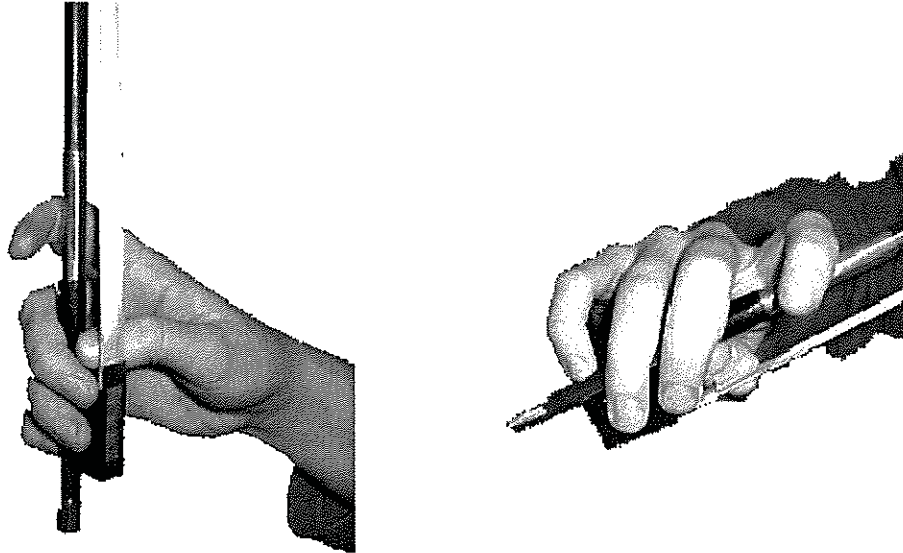
(an áit a chuireann tú do mhéara)

Seo roinnt nótaí agus méarú don chéad suíomh

	Sreang G					Sreang D					Sreang A					Sreang E				
Méar	0	1	2	3	4	0	1	2	3	4	0	1	2	3	4	0	1	2	3	4
Nóta	G	A	B	C	D	D	E	F#	G	A	A	B	C#	D	E	E	F#	G#	A	B

An dóigh le greim a choinneáil ar an bhogha

Tá roinnt pictiúrí thíos a thaispeánann an dóigh le greim a choinneáil ar an bhogha. Úsáidtear an lámh dheas.

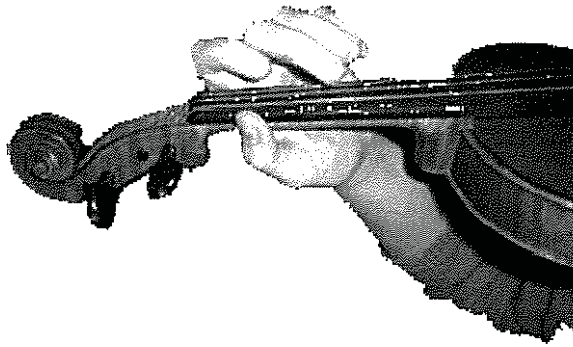

Taispeánann an pictiúr thíos an dóigh ar cheart don bhogha a bheith nuair atá tú ag seinm le froga an bhogha. Tabhair faoi deara go bhfuil an bogha díreach (comhthreomhar le droichead na fíde).

An dóigh le greim a choinneáil ar an fhidil

Coinnigh greim uirthi le do lámh chlé

Radharc os cionn (tabhair suíomh na hordóige faoi deara)

Radharc tosaigh (tabhair faoi deara go bhfuil caol na láimhe díreach)

Radharc cúil (tabhair an ordóg agus caol na láimhe faoi deara)

Teicníc an bhogha agus cúrsaí fuaime

Na rudaí is cúis le torann díoscánach nó scríobadh a bheith i dtón na fíde:

- Teannas sa lámh dheas nó sa ghualainn
- Greim rótheannta ar an bhogha
- Barraíocht brú ar an bhogha
- Easpa brú ar an bhogha
- Ag seinm róchógarach de dhroichead na fíde
- Ag seinm róchógarach de mhéarchlár na fíde
- An bogha ag gluaiseacht i leataobh
- Luas an bhogha a bheith neamhrialta

Déan cinnte go bhfuil do chuid lámha agus guailne scaoilte agus nach bhfuil tú ag tógáil do chuid guailne in airde

CUIMHNIGH.....

GREIM AN BHOGHA AGUS BRÚ AN BHOGHA

- Ná bíodh greim rótheannta agat ar an bhogha.
- Níl mórán brú de dhíth ar frogá an bhogha. Úsáid do lúidín leis an bhrú ag frogá an bhogha a rialú.
- Má bhrúnn tú an lúidín síos rug beag, ardóigh taobh uachtarach an bhogha.

BOGHA DÍREACH

- Caithfidh an bogha a bheith díreach i rith an ama
- Má théann do bhogha i leataobh, má tá sé róchógarach de dhroichead na fíde nó den mhéarchlár, tá seans ann go gcloisfidh tú torann díoscánach nó scríobadh i dtón na fíde.
- Leis an mhéid seo a sheachaint, seas os comhair scátháin agus amharc ort féin ag seinm.
- Déan é seo 10 n-uaire sula dtosaíonn tú ag cleachtadh.

UILLINN THROM AN BHOGHA

- Tá sé tábhachtach go gcoinnítear an lámh dheas scaoilte
- Samhlaigh go bhfuil d'uillinn iontach trom.

Drighligh, Drighligh (Twinkle Twinkle Little Star)

D D A A B B A G G F F E E D

5 A A G G F F E A A G G F F E

9 D D A A B B A G G F F E E D

Mary Had a Little Lamb

B A G A B B B A A A B B B

5 B A G A B B B G A A B A G

Eleanór A Rún (Eileen Aroon)

D E F G A B D E F G D E F G A B D E F G

9 B B B C E E B B A G E D d C B A G G A B D E F G

Polca Ryan (Ryan's Polka)

Polca Ryan (Ryan's Polka) is written in 2/4 time with a key signature of one sharp (F#). The melody consists of two staves. The first staff contains measures 1 through 8, and the second staff contains measures 9 through 16. The notes are written in a treble clef. The notes for the first staff are: f, A, B, A, f, A, B, A, d, e, f, e, d, B, A, f, A, B, A, f, A, B, A, d, e, f, e, d, d. The notes for the second staff are: f, a, f, e, e, d, B, A, d, e, f, e, d, B, A, f, a, f, e, e, d, B, A, d, e, f, e, d, d.

f A B A f A B A d e f e d B A f A B A f A B A d e f e d d

9 f a f e e d B A d e f e d B A f a f e e d B A d e f e d d

An Ghaoth Aneas (South Wind)

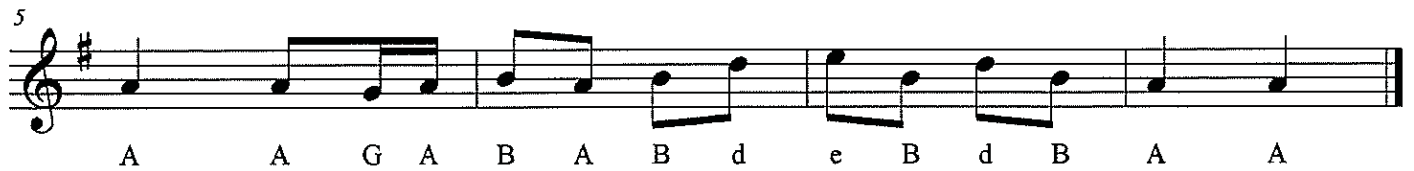
An Ghaoth Aneas (South Wind) is written in 3/4 time with a key signature of one sharp (F#). The melody consists of three staves. The first staff contains measures 1 through 8, the second staff contains measures 9 through 16, and the third staff contains measures 17 through 24. The notes are written in a treble clef. The notes for the first staff are: C, B, A, G, B, C, d, A, A, A, C, B, A, G, E, D, E, G, G, G. The notes for the second staff are: G, d, g, g, g, f, e, d, d, d, C, B, A, G, B, C, d, A, A. The notes for the third staff are: A, d, g, g, g, f, e, d, d, d, C, B, A, G, E, D, E, G, G, G.

C B A G B C d A A A C B A G E D E G G G

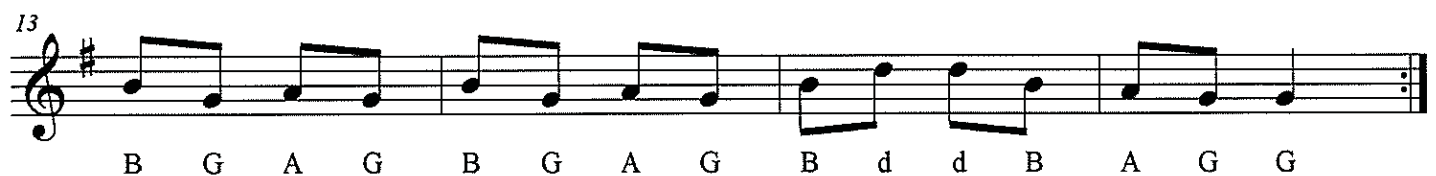
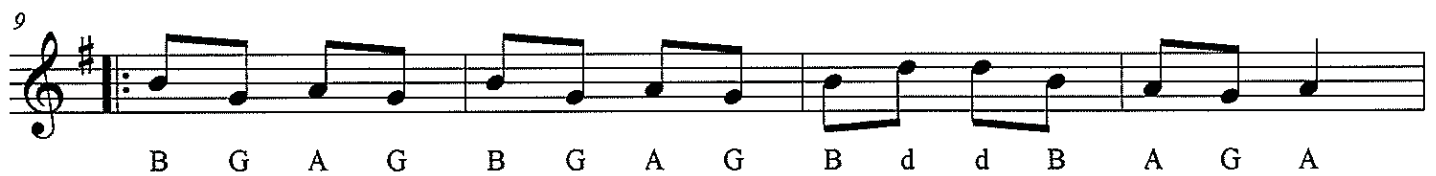
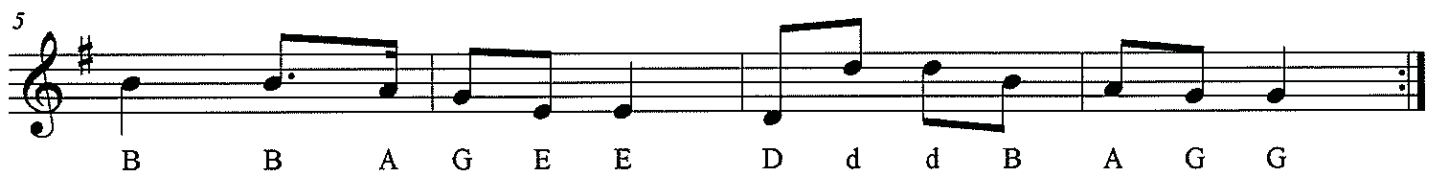
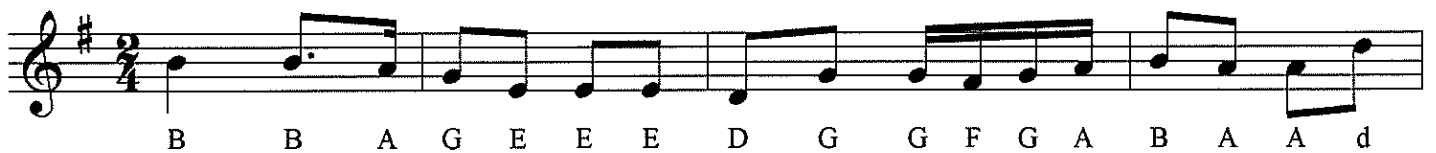
9 G d g g g f e d d d C B A G B C d A A

17 A d g g g f e d d d C B A G E D E G G G

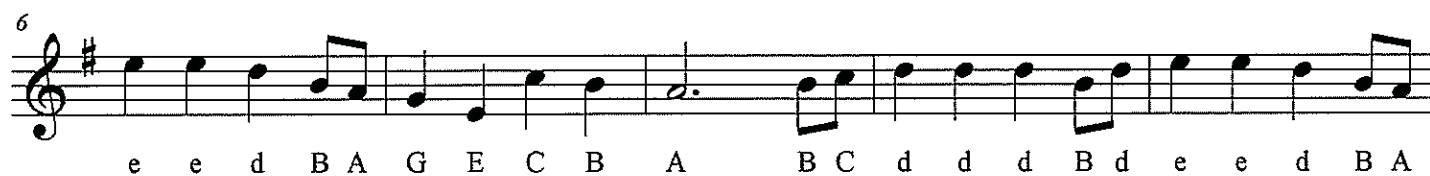
Óró Sé Do Bheatha 'Bhaile

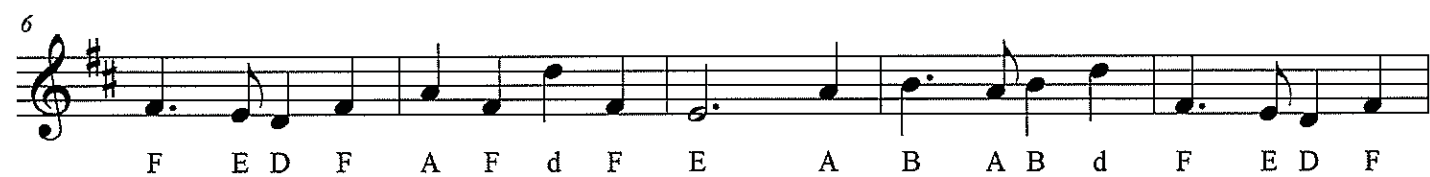
Ionnsaí na hInse (Siege of Ennis)

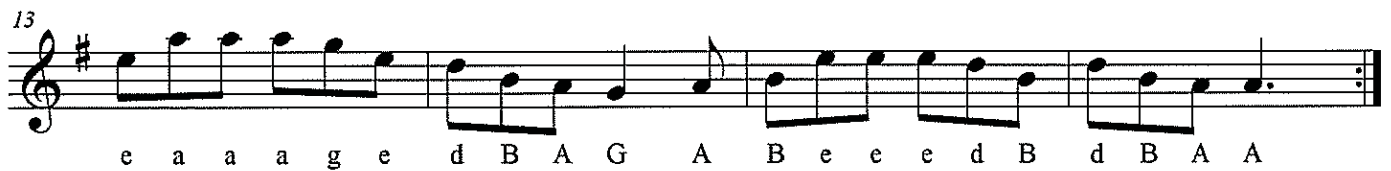
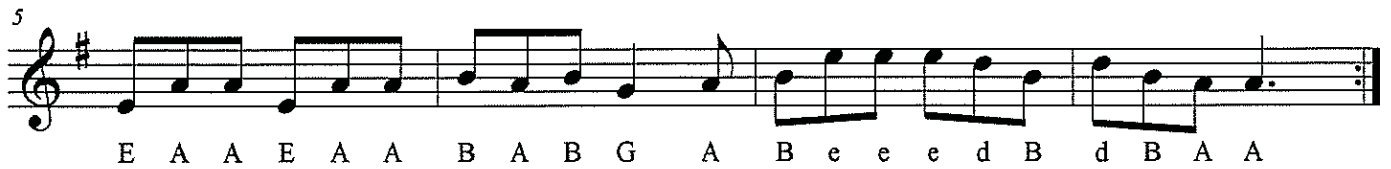
Rodaí Mac Corlaí (Roddy McCorley)

Fáinne Geal an Lae (Dawning of the Day)

The Liltin' Banshee

An Cailín Spáinneach (The Spanish Lady)

I'll Tell Me Ma

D D G B B C B B B B A A B A G G G D G B B
 6 C B B B B A A B A G G d d d B C C C B B B G
 12 A F E D d d d B C C C B G A F G B G

Gort na Saileán (Sally Gardens)

D E F E D E F A B A d A B A F E D D D E F E D E F A
 6 B A d A B A F E D D F A d C A B B d C B A F A
 11 B A F A B d e d D E F E D E F A B A d A B A F E D D

Going to the Well for Water

A f A f A f f e d B g B g B g g f e
 3 C d C B C B A C e a f g e C d e d d C B
 5 g e C d e d d e f f e d e e d C
 7 d d C B C C B A G B B G B B F A A F A A
 9 G E E e d C B C d e G E E e d C B C d

Spancil Hill

B B E B B A F D E F A B E D E E B B e e f

6 e d B C d e d C B A A B B e e f

10 e d B C d e d C B A A d C B E B B

14

An Drúcht Geal Ceo (The Foggy Dew)

B d e d B e d B A B D E F G B A G E D E

8 E B d e d B e d B A B D E F G B A G E D E

16 E F G B d C B A A B G A B g f e d B d e

24 e B d e d B e d B A B D E F G B A G E D E

Buachaill Ón Éirne

B A B A G E D D E G G G D G A B C B A
 8
 d d B G B A d d B A G A B C d e d B G
 15
 A G A B A B A G E D D E G G G

Téir Abhaile Riú

g e e d B g e e d B d d d e d B
 5
 e f g a b b a g e f e d e e
 9
 e f g a b b e f g a b e
 13
 e f g a b b a g e f e d e e

Nótaí maidir le Léamh an Cheoil

Sa leabhrán seo, tchífidh tú roinnt siombailí a úsáidtear sa cheol. Ba cheart duit aird ar leith a thabhairt do na siombailí thíos nuair atá tú i mbun cleachtaithe nó ag seinm sa rang.

Nuair a fheiceann tú

ag tús poirt, ciallaíonn sé go bhfuil an port i ngléas 'G' agus go bhfuil na nótaí 'F' uilig 'géar'.

Nuair a fheiceann tú

ag tús poirt, ciallaíonn sé go bhfuil an port i ngléas 'D' agus go bhfuil na nótaí 'F' agus 'C' uilig 'géar'.

Ciallaíonn an siombail go seinneann tú an pháirt sin den phort faoi dhó.

Nuair a fheiceann tú

Ciallaíonn sé go seinneann tú an chuid a bhfuil 1 air an chéad uair duit an pháirt sin den phort a sheinm. Téann tú ar ais leis an chéad pháirt den phort a sheinm arís ach an dara huair, déanann tú neamhaird den phíosa a bhfuil 1 air agus seineann tú an píosa a bhfuil 2 air.

Tugtar Cuarcheangal ar nó . Seinneann tú na nótaí mar nóta amháin.

Taispeánann an léaráid thíos na nótaí ar an chliath

